

Nr 59.

Ankom till riksdagens kausli den 10 april 1934 kl. 4.30 e. m.

*Utlåtande med anledning av väckt motion angående anställande av
egnahemskonsulenter hos egnahemsnämnderna.*

(I:a avd.)

I en inom andra kammaren väckt, till jordbruksutskottet hänvisad motion nr 347 av herrar *Norling* och *Persson* i Grytterud har hemställts, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning rörande frågan om anställande av egnahemskonsulenter hos egnahemsnämnderna.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd härför, hänvisas till motionen.

Över motionen har utskottet i vederbörlig ordning införfäskat yttrande från statens egnahemsstyrelse.

Egnahemsstyrelsen har däri anfört följande.

Vid olika tillfällen, då fråga förevarit om reformer inom egnahemsväsendet såsom senast beträffande åtgärder i avsikt att förbilliga egnahemslåntagarnas byggnadskostnader, hade egnahemsstyrelsen framhållit, att mera vittgående sådana vore nära förbundna med frågan om förbättrade förutsättningar över huvud taget för en framgångsrik egnahemsverksamhet. I sådant syfte hade egnahemsstyrelsen bland annat understrukit nödvändigheten av att hos varje egnahemsnämnd funnes anställd en konsulent, som ägnade sig enbart åt egnahemsarbetet. Härigenom skulle den praktiska handledningen bland egnahemslåntagarna kraftigt kunna främjas genom ökade tillfällen till råd och anvisningar såväl från början med egnahemmens anläggande som sedermera i drivandet av jordbruk med binäringar. Det vore för egnahemsstyrelsen känt, att i län, där egnahemskonsulent funnes tillgänglig, dennes arbete visat sig i hög grad gagneligt för verksamheten. Utrustade med egna konsulenter kunde egnahemsnämnderna på ett mera enhetligt och effektivt sätt än för närvarande utöva sorgfälligt ledning, övervakning och tillsyn över egnahemmens iordningställande. Härförutan torde nämligen statens betydande uppoffringar för befrämjande av egnahemsbildningen icke kunna förväntas bli till största möjliga gagn. Med sakkunnigt biträde kunde egnahemsnämnderna därjämte bättre följa utvecklingen och var för sitt område förmedla nya rön inom egnahemsverksamheten.

Genom att med stöd av omförmälda synpunkter i ämnet hava i sin ovanberörda utredning med förslag om åtgärder för åstadkommande av billiga egnahemsbyggnader förordat, att medel böra ställas till förfogande för, jämte annat, anställande av egnahemskonsulenter hos varje egnahemsnämnd, hade egnahemsstyrelsen redan tagit ställning till förevarande spörsmål (statens offentliga utredningar 1934: 6).

Egnahemsstyrelsen hyste sålunda den bestämda uppfattningen, att en framgångsrik egnahemsverksamhet vore betingad av att inom varje egnahemsnämnds område funnes tillgänglig särskild tjänsteman med uteslu-

tande uppgift att vara egnahemskonsulent. I detta sammanhang borde anmärkas, att egnahemsrörelsen ursprungligen närmast avsett själva kreditgivningen och att det nu utgående statsbidraget för rörelsens handhavande, såsom motionärerna anfört, icke tillmätts för bestridande av jämväl avlöning åt konsulent, utan hade egnahemsnämnderna i regel härutinnan varit hänvisade till det biträde, som kunnat erhållas av respektive hushållningssällskaps jordbruks- och byggnadskonsulenter samt vandringsrättare. Uppenbart torde det emellertid vara, att egnahemsnämndernas verksamhet numera nått sådan omfattning, att hänsynen såväl till de enskilda egnahemsföretagarnas behov av biträde som till det allmännas intresse av egnahemsbildningens ändamålsenliga bedrivande torde göra berättigad den kostnad, som föranleddes av konsulentarbetets reformering i den riktning, som nu motionärerna liksom tidigare egnahemsstyrelsen föreslagit.

I likhet med motionärerna ansåge sig egnahemsstyrelsen slutligen icke kunna i detta sammanhang förbigå frågan om organisation under allmän kontroll av jordanskaffningen för egnahemsändamål. Ju mera jorden toges i anspråk med bistånd av allmänna medel, desto mera framträdde kravet på vidtagande av åtgärder till förekommande av att statens uppoffringar i form av billiga villkor för tillgodonjutande av de för ändamålet anvisade medlen utnyttjades för en höjning av jordpriset vid ökad efterfrågan å jord. Det hade visat sig, att då egnahemsnämnd genom sin konsulent kunnat biträda egnahemslånesökande förmånligare villkor kunnat erhållas än då vederbörande på egen hand inköpt jord och avtalat om byggnadernas uppförande.

Egnahemsstyrelsen tillstyrkte sålunda den utredning, varom hemställdes i förevarande motion.

Otvivelaktigt är det ur skilda synpunkter en viktig angelägenhet, att den statsunderstödda egnahemsverksamheten inom de olika hushållningssällskapen bedrivs på ett rationellt och lämpligt sätt. Inom vissa hushållningssällskaps områden hava anställt konsulenter med uteslutande uppgift att vara verksamma i sådant syfte. Inom andra hushållningssällskap åter har motsvarande uppgift anförtrots åt någon sällskapets jordbrukskonsulent, byggnadskonsulent eller vandringsrättare. Behovet av både snabb och ingående hjälp i fråga om egnahemsärendenas handläggning inom respektive hushållningssällskap har emellertid framträtt allt starkare i den mån som statsmakterna funnit sig böra såsom ett led i åtgärderna till arbetslöshetens bekämpande på ett alldeles särskilt sätt understödja egnahemsbildandet på landsbygden. På sätt framgår av såväl motionen som egnahemsstyrelsens yttrande läser det ock på vissa håll hava visat sig erbjuda svårigheter att tillgodose behovet i förevarande avseende genom de hushållningssällskapens ovannämnda befattningshavare, vilkas huvudsakliga tid och krafter i varje fall måste tagas i anspråk för andra egnahemsrörelsen icke direkt vidkommande uppgifter. För att möjliggöra större koncentration och enhetlighet i fråga om egnahemskonsulentverksamheten synes det vara ett önskemål, att inom sådana hushållningssällskaps områden, där egnahemsrörelsen erhållit så stor omfattning, att konsulent-

Utskottet.

verksamheten på detta område icke kan, om den skall kunna rätt fylla sin uppgift, kombineras med annan verksamhet, egnahemskonsulenter anställas med uteslutande uppgift att ägna sig åt egnahemsrörelsen. För ett närmare bedömande av denna fråga torde emellertid, såsom motionärerna ock avse, en utredning vara erforderlig. Härvid bör uppmärksamhet ägnas frågan huruvida dessa befattningshavare böra, såsom nu i förekommande fall torde vara regel, vara anställda av respektive hushållningssällskap med skyldighet att helt stå till egnahemsnämndens förfogande, eller om ifrågavarande konsulenter böra vara direkt anställda hos de under vederbörande hushållningssällskap sorterande egnahemsnämnderna. För det förra alternativet synes kunna åberopas att hushållningssällskapen i varje fall hava att bära det ekonomiska ansvaret för egnahemslåneverksamheten. Såsom ett särskilt önskemål torde jämväl böra framhållas, att det under alla förhållanden bör åligga den befattningshavare, som må komma att utöva egnahemskonsulentverksamheten, att även tjänstgöra såsom sekreterare hos vederbörande egnahemsnämnd. Nu antydda och andra i samband med förevarande fråga stående spörsmål torde böra bli föremål för undersökning vid den utredning, varom utskottet anser sig böra hemställa att framställning nu göres hos Kungl. Maj:t.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må med anledning av förevarande motion II: 347 i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning angående frågan om egnahemskonsulentverksamhetens lämpliga ordnande inom de särskilda hushållningssällskapens områden samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kan giva anledning.

Stockholm den 10 april 1934.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Sederholm, Carl Eriksson, Gabrielsson, von Stockenström, Granath, Tjällgren, Dalberg* och *Karl Emil Johansson*; samt

från andra kammaren: herrar *Johansson* i Uppmälby, *Hedlund* i Häste, *Andersson* i Grimbo, *Olsson* i Rödningsberg, *Gustafson* i Kasenberg, *Carlström, Andersson* i Tungelsta och *Karlsson* i Munkedal.